

EREVNA

Årg. XI

N:r 4

1954

Innehåll

Vilen eder litet! (Anapavsasthe oligon) Av professor Hugo Odeberg.	77
Frid och fred. Av professor Hugo Odeberg.	81
Botandet av föreståndarens dotter och kvinnan med blodgång. Matt. 9:18-34 Av H. Odeberg	83

Vilen eder litet!

(Anapavsasthe oligon)

Av professor Hugo Odeberg.

DORNUL

”Vilen eder litet.” De här orden ”vilen eder litet” förekommer i Nya testamentet och det är Jesus som säger dem till lärjungarna. Vi finner de orden i Markus evangelium 6:31, som i fullständig form lyder så här: ”Då sade han till dem: Kommen nu I med mig bort till en öde trakt, där vi få vara allena, och vilen eder litet”. Om man läser igenom Nya testamentet och lägger märke till, vad som där säges om arbete och vila, så finner man snart, vilken stor betydelse, som vilan där har. Vilan har där lika stor betydelse som arbetet. För att nu börja med vad som berättas om Jesu egen verksamhet, så är det påfallande, att *ett* slag av arbete, *en* arbetsform alldeles saknas hos honom, den som man kallar för *jäktet*. Hos Jesus förekommer intet jäkt. Han skyndar aldrig, han brådskar aldrig. Likaså ger han aldrig sina lärjungar i uppdrag att brådska eller jäkta. Hela Jesu verksamhet kännetecknas, icke av jäkt och oro utan av lugn och ro. Det var ju en utomordentligt stor uppgift Han hade, och utav Hans verk har det ju också blivit verkningar, resultat, som sträckt sig genom årtusendena fram till våra dagar och genom alla länder. Men själv brådskar Han icke med detta sitt verk. Han satte icke i gång en stor rörelse i den dåtida världens huvudstad Rom, med många sekreterare och många sändebud och en stor organisation, utan Han vandrade stilla och lugnt, omkring i det lilla landet Israel. Och när han sedan gav sina lärjungar uppdraget att förkunna evangeliet för alla folk, så gjorde han detta med anvisningen att vara Hans vittnen, det vill säga, fortsätta i Hans anda. Och de hade med sig det ordet av Mästaren: ”Mig förutan kunnen I intet

göra.” (Joh. ev. 15:5). ”Utan mig kan ni icke utträtta något.” De visste alltså, att allt arbete, all verksamhet, där icke Kristus var med, det var värdelöst och verkningslöst. Denna insikt ledde dem. Det var icke de stora åthävarna, varigenom evangeliet utbred- des, utan genom de små församlingarna, de små församlingarna av små människor, spridda utöver världen. Här kunde väl det ordspråket tillämpas: ”vad stort sker, sker tyst.” Det sker utan oro och jäkt, det sker stilla och i ro.

Men detta gäller icke bara stora uppgifter, stora verk. Man kunde säga: Jesus skiljer icke på små och stora verk i denna världen, eller också så: det största verk sker mitt uppe i det minsta. I sin stora uppgift drager sig Jesus icke undan från de små män- niskorna med deras små uppgifter, utan Han vandrar och har sin verksamhet just bland dem och deltagar i deras liv. Och det är ju bland de små människorna som Han utväljer sina medarbetare. Det är icke bland kejsare, höga ämbetsmän, prokonsuler, filoso- fer, ej heller bland överstepräster, som han söker sina medarbeta- tare, utan det är bland sådana, som äro ur världens och kyrkans synpunkt föga betydande. Men för Honom äro dessa smås liv av stor betydelse. Och då Han därför säger: ”Vilen eder litet”, så är det icke blott eller främst sagt till de stora utan det är till de små och betungade. ”Kommen till mig, I alle, som arbeten och ären betungade, så skall jag giva eder RO”. Märk, att Han säger ”*I alle*”, ”*Ni alla*”, och att Han säger: ”Jag skall giva eder *RO*”.

För Honom är alltså jäktet och brådskan rent av av ondo. Arbetet självt blir intet rätt arbete, om det behärskas av jäkt och oro. Arbetet blir inte rätt arbete, om det är en börda, något som man icke hinner med. Och den, som pålägger andra ett arbete, som icke helt kan utföras i glädje och ro, han står i det ondas tjänst.

Ur Nya testamentets synpunkt är det lika stor anledning att ha samvetsqual över för mycket arbete som över för mycken vila.

Jesus kom ju med ett evangelium, ett glatt budskap. Det Han ville ge var vad vi i vår bibelöversättning finner uttryckt med ordet ”frälsning”. Men det hebreiska och det motsvarande gre-

kiska grundordets egentliga betydelse är ”HÄLSA”, ett rätt friskt liv, ett liv i hälsa. Och vad innebär nu detta Hälsans liv, det av Gud ämnade friska Livet, i avseende på arbete och vila?

Jo, det innebär nu först, vad som redan sagts, nämligen att redan själva arbetet skall präglas av ro, av frid och glädje. Liksom det ideala icke är sjukdom utan hälsa, så är det ideala icke jäkt och överansträngning, utan ett arbete som utföres i glädje och lugn.

Men vidare är det av vikt att märka, att i Nya testamentet är icke vilan endast detsamma som ro i arbetet, icke heller är det endast vila *från* arbetet, utan vilan har sin egen alldeles särskilda betydelse, den har en positiv uppgift. Vilan är lika viktig som arbetet.

Den positiva betydelsen av vilan framkommer i Nya testamentet kanske mest i samband med ordet ”ensam”, ”allena”. Om Jesus berättas det gång på gång, att Han gick avsides, ut till en öde plats eller upp på ett berg, och där var ensam. Likaså berättas det ofta, att han tog lärjungarna eller några av dem med sig avsides, för att de skulle vara allena. Och detta var ingalunda blott för att de skulle återhämta sig, vila sig *från* något. Utan det var för att i vilan finna vederkvickelse och samling. Jesus övergav icke människorna, därigenom att han drog sig undan i ensamheten, utan just i ensamheten bar han dem alldeles särskilt på sitt hjärta, tänkte på dem, bar deras lidande och nöd, varje enskilds, inför sin Faders ansikte. Därför heter det också, att Han gick upp på ett berg för att vara allena och bedja (Matt. 14:23). Och så lärde han lärjungarna att göra detsamma. Han har anbefallt ensamheten i bön och vilan i bön, liksom han anbefallt sina egna att komma tillsammans.

Vilan är en himmelsk gåva. Och en gåva från Gud är avsedd att tagas emot. Hälsans liv, det av Gud ämnade livet, är en rytm mellan arbete och vila. Denna gåva är upptagen bland de tio budorden. ”Tänk på vilodagen, så att du helgar den”, d.v.s. avskiljer den. Och Jesus har uttryckligen sagt, att detta bud — liksom alla buden — är en gåva, en god gåva till människorna. ”Sabbaten är gjord för människans skull, icke människan för

sabbatens skull.” Och en god gåva föraktar man icke, utan den tager man emot med tacksamhet och brukar den. Men nu har det tanklöst sagts, att genom detta budord om sabbaten skulle det vara utsagt, att vilan endast skall vara en sjättedel så mycket som arbetet: sex dagar arbeta, och sjunde dagen vila. Det förhåller sig ju snarare tvärtom. Det är endast vilan som får en hel dag sig given, arbetet däremot har ingen hel dag sig given. Under arbetsdagarna, de sex dagarna, är det också rytm mellan arbete och vila. Skaparen har givit människorna sömnen såsom en varje dags vila. När Jesus sade: ”Kommen nu avsides med mig och vilen eder litet”, så var det mitt på en arbetsdag, som det sades. Varje dag skulle om möjligt bestämda tider, morgon, middag och kväll, avskiljas till bön och andakt, till inre samling. Varje dag hade sina tider avskilda till gemensam måltid, där man också gemensamt tackade Gud. Och måltidens vila och ro var icke den minst betydelsefulla. När Jesus skall skildra det himmelska livet, så skildrar han det med liknelsen om måltiden, där hufvuderna och familjen eller goda vänner i ro och glädje äro samlade kring samma bord.

Det vilar alltså ro över arbetet, ro över måltiden, frid över sömnen, ro, frid och glädje över den gemensamma gudstjänsten. Men så är det dessutom givet den gåvan, att få vara allena, ensam i bön, i eftertanke, i tankens ro och vila.

När Jesus sade till lärjungarna, där i Israels land: ”Kommen nu med *mig* bort till en öde plats, där vi kunna vara allena, och *vilen* eder litet”, så sade Han detta som ett ord icke endast till dessa lärjungar. Ordet är bevarat i vårt evangelium såsom ett ord till alla, till var och en som läser det. Detta Jesu ord är menat att vara lika friskt och direkt i alla tider, i detta nu, som då det en gång sades till lärjungarna.

Och det skönaste med denna vilan i ensamheten på en öde plats är, att det är med Jesus, som den ensamme är allena. Därför är han ensam dock aldrig ensam. Han hör ordet: ”Vila dig litet, min vän.”

Frid och fred.

Av professor Hugo Odeberg.

DORNUL

När vi i vår svenska bibelöversättning ha de två olika orden "fred" och "frid" så har grundtexten, både den hebreiska och den grekiska ett och samma ord, på hebreiska salom, på grekiska eiréne. Det hebreiska ordet salom är maskulinum och av det ha vi egennamnen Salom och Salomo (Selomo). Det grekiska eiréne är däremot femininum och egennamnet Irene är ingenting annat än just det grekiska ordet för fred och frid.

När nu det grekiska ordet eiréne förekommer i Nya testamentet, så är det en översättning av det hebreiska salom, arameiska selam, det är alltså icke i främsta rumet det profangrekiska ordets begreppsinnehåll, som vi möta, utan det semitiska. Det är etymologiskt samma ord, som vi möta i det allmänt kända arabiska ordet salam, som liksom salom användes i fridshälsningen (Salam aléikum; salom lakäm).

Varken hebreiskan eller den nytestamentliga grekiskan har alltså olika ord för fred och frid. Men det betyder icke att man icke kunde skilja dem åt i sak. Tvärtom. Av texternas sammanhang ser man, att ett och samma ord användes i olika betydelse. Översättningarna ha alltså gjort rätt i att i ena fallet översätta med "fred" och i det andra med "frid".

Vad är då i bibeln, särskilt här Nya testamentet, grundskillnaden mellan fred och frid. Först kan man helt allmänt säga, att skillnaden märks på vad de äro motsatser till. "Fred" är motsatsen till krig, strid och tvist. "Frid" är motsatsen antingen till oro, ångest, eller till oordning, oreda.

Eftersom krig, strid och tvist innebär att det är åtminstone två som stå mot varandra, så är "fred" något som rör flera, det betecknar ett förhållande mellan några. Det kan talas om fred mellan två folk, eller mellan flera folk, i motsats till krig. Folket lever i fred, när det icke har krig med andra folk. Det är fred inom folket när de olika stammarna icke bekriга varandra. Fred

är det när olika partier eller grupper icke strida mot varandra eller olika människor i en grupp, i en släkt, i en familj. Freden förnimmes som ett lyckligt tillstånd, därför står ofta fred som likabetydande med välbefinnande, välstånd o.s.v. En grundtanke som genomlöper hela bibeln är den att människorna voro skapade till att leva i ett paradisiskt tillstånd av fred. Genom syndafallet bröts detta.

Frid däremot kan beteckna såväl ett tillstånd hos den enskilda människan, som en enskild, som något som ett förhållande mellan människor. Om ett förhållande mellan människor inbördes talar Paulus, när han säger de orden (1 Kor. 14:33): "Gud är icke oordningens Gud utan fridens Gud." Sammanhanget visar, att det är förhållandena vid gudstjänsten, vid församlingens sammankomster som avses. Det skall icke vara buller och oro och oordning, utan i stället frid. Man kan här se skillnaden mellan fred och frid. Ty på ett annat ställe talar han om och klandrar, att det är tvister och strider i församlingen: "Om avund och kiv och söndringar finnes bland eder, ären I icke då köttsliga och vandra efter människosätt?" (1 Kor. 3:3). Här manar aposteln de kristna att ha fred ibland sig, att leva i fred. Men de skola också leva i frid, d.v.s. i stillhet och ordning. Och i bägge fallen är det den gudomliga meningen: de som vilja leva efter Guds vilja, skola eftersträva fred och frid.

Men friden är också ett tillstånd hos människan såsom enskild. Och detta är en gudomlig gåva, något alldeles särskilt. Det är då först detta, att oro, ångest, äro borta: det är sinnets ro och frid. Men det är något mera, som icke endast är, att oro är borta utan att något andligt, himmelskt gjutits in i människan. Friden är ett andligt begrepp. Jesus säger till sina lärjungar: "Frid giver jag åt eder, lämnar jag som ett testamente, en gåva till eder, *min* frid giver jag eder, icke giver jag den såsom världen giver." Det är alltså en alldeles särskild frid, som man icke förut känner och som icke kan jämföras med något annat. Det är också den frid som Kristus förvärvat, genom att Han tagit på sig all människors nöd — på korset. Det heter därför också: "Vi hava frid *med Gud*

genom vår Herre Jesus Kristus” (Rom. 5:1) och det säges att det är en frid som övergår allt förstånd.

En markant skillnad mellan fred och frid i NT är också den, att Jesus ingalunda ställer i utsikt för sina lärjungar att få leva i fred, under fredliga förhållanden, i en fredlig omgivning. Tvärtom ställer han för dem i utsikt att under hela denna tidsålder, alltså genom tiderna, åter och åter bli utsatta för förföljelse och fiendskap, försåvitt de äro sanna lärjungar. Detsamma gäller Kristi församling, om den är en sann församling. Friden däremot, just den frid som övergår allt förstånd, den skola de kunna äga beständigt under alla förhållanden och livets skiftningar.

Botandet av föreståndarens dotter och kvinnan med blodgång.

Matt. 9:18-34

Av H. Odeberg

BBBC

Det här är fråga om botanden. Varje botande i Nya Testamentet har samma bakgrund. För att förstå texten måste man besinna denna bakgrund. Bakgrunden är: Skapelsen och syndafallet.

Den sammanfattning av Jesu verksamhet som göres i Evangeliet uttryckes så, att han *undervisade, förkunnade* och *botade*. Det är ej fråga om tre olika verksamheter utan om en och den samma. Det är ej så, att den ena är viktigare eller mer egentlig än den andra. De äro alla samordnade i en enda verksamhet: kallelsen att ”vända om”. Botandet är alltså ett uttryck för denna verksamhet. Det är ett gudomligt ord, självt talande som ett ”jag”. Det går tillbaka till Skapelsen och syndafallet. Botandets innebörd är: vänden om, tag emot det gudomliga livet som mänskligheten gått bort ifrån. Kristus är Frälsare från fördärvet till livet, han är *hälsan*. Soteria (vanligen översatt ”frälsning”) betyder hälsa, det gudomliga, friska livet. Med Jesus följer hälsa, även kroppsligen. Den gudomliga hälsan, d.v.s. det gudomliga

livet i Skapelsen, omfattar ande, själ och kropp. Allt detta tages emot genom tron.

I texten skildras två botanden, det ena invävt i det andra. Det börjar med en förhistoria, en föreståndare kommer till Jesus och ber för sin dotter, så följer en situation, i vilken Jesus botar en kvinna och slutligen kommer Jesus till föreståndarens dotter. Om kvinnan står det: ”Om jag allenast får röra vid hans mantel, så bliver jag hulpen.” Och Jesus säger henne: ”Din tro har frälst dig.” *Soteria* har både ryckt de sjuka ut ur deras sjukdom och givit dem den andliga hälsan, livet självt, det gudomliga livet. Kristus avvisar icke som vidskepelse kvinnans tro på hans mantels kraft. Jesus säger ej att hon är vidskeplig. Han säger tvärtom: ”Din *tro* har frälst dig” (har gjort dig frisk, hel). Kvinnans tanke blir uttryck för något helt annat än vidskepelse. Hon *trodde*, hon kände igen Kristus såsom den gudomlige, hon öppnade sig för Guds kraft (dynamis).

Vid botandet av föreståndarens dotter nämnes intet om någon tro hos den sjuka själ. Han gick in och botade henne och hon stod upp. Men det talas dock om en *tro*, nämligen *faderns*. Han trädde fram och ”föll ned för honom.” — ”Min dotter har just dött, men kom och lägg din hand på henne, så bliver hon åter levande.” Detta är ett uttryck för tro. Här är att märka, att många ord i evangeliet ha en djupare och innehållsrikare mening än den som en översättning kan få fram. Ordet har den betydelse, som det får, då tingens egentliga sammanhang är fattad. Så är här fallet med ordet föll ned för honom (prosekynei). Det är icke blott en beskrivning på hövitsmannens attityd, knäfallet. Det innebär icke en vördnadsbetygelse, en i och för sig märklig sådan, med tanke på föreståndarens samhällseliga position i förhållande till Jesus. Utan ”falla ned” betyder ”tillbedja”. Meningen blir då den, att mannen hyllade Jesus som man hyllar Gud själv. Han betygar, att han tror på Jesus som Guds utsände. Om man sålunda ser saken, sanningen bakom ordet, ser man ett tillbedjande av Gud. Även om de flesta i knäfallet blott se en vördnadsbetygelse, så föreligger dock något annat och mer. Ty vad bety-

der nedfallande inför Gud? Här räcker inte heller ordet tillbedjan. Ännu en nyans urskiljes. Det betyder syndabekännelse. Nedfallandet är symbolen för att man känner sin synd, ett tecken för omvändelse från det gamla vrånga livet till Gud i tro på honom. Därigenom kommer Kristus att bota hövitsmannens dotter. Faderns bön i tro leder till botandet. I syndabekännelsen berder icke fadern för sig själv. Han ser, att det elände som finns beror på vår avvändhet. Men Kristus skall bota dottern, göra henne levande.

Nu säger mannen icke: ”Min dotter är mycket *sjuk*”, utan det heter ”hon är *död*”. ”Och när Jesus sedan kom in i hans hus och fick se flöjtblåsarna och folket, som sjöng dödsklagan, och sade: ”Hon är icke död, hon sover”, så hånade de honom. De visste bäst själva att hon verkligen var död. Men flickan stod upp liksom man står upp ur sömnen. Här måste ju något särskilt ligga i detta, att Jesus säger att hon sover. Det kunde ju stått att hon var död. *Jesus* bedömer henne såsom sovande, visserligen en sömn, som för var och en annan betyder död. Folket tog ej miste. Dödsfallet hade konstaterats. Dock säger Jesus att hon sover. Vi stå här inför ett mysterium, vi kunna ej förstå, blott begrunda det. Skildringen förlöper så, att förhistorien får en paus genom det andra botandet, varigenom något sker i det fördolda. Vad kan man ana sig till? När föreståndaren kommer till Jesus, säger han: ”Min dotter har dött, kom, lägg din hand på henne så bliver hon levande.” I denna trosutsaga tager han emot livet åt henne. Hon är icke död, hon sover. Nu får hon liv, det gudomliga livet som ej föregicks av tro, men med tro till följd.

Vad som egentligen sker är uttryckt i Joh. 1:14:

”Vi sågo hans herrlighet, vi sågo likasom en enfödd sons herrlighet ifrån sin Fader och han var full av nåd och sanning.”

Innehåll: *Hugo Odeberg*, Vilen eder litet! sid. 77; *Hugo Odeberg*, Frid och fred, sid. 81; *Hugo Odeberg*, Botandet av föreståndarens dotter och kvinnan med blodgång, sid. 83.

EREVNA: Utgivare: H. Odeberg, Lund. Ekonom: Intendenten, Teol. Kand. Viktor Rydqvist, Akad. Fören., Lund. Red.: H. Odeberg, V. Rydqvist och Bibliotekarie Eric Starfelt. Red.-omb.: Karl Magnus Svensson, Samrealskolan, Askersund. Distr. och Exp.-sekr.: Ove Theander och Inge Lövdén. Red:s adr.: S:t Månsg. 6 a, Lund. Exp. och distr:s adr.: Västergatan 2, Lund. Tel.: Lund 14760.

Postgirokonto 27 11 04, Erevna, Lund. Pren.-avg. 5: - kr.

Med detta nummer följer som bi laga ett inbetalningskort